

TYTYTVÄISYYS HALLITUKSEEN ON LASKENUT 2000-LUVULLA

Suomalaisten luottamus julkiseen hallintoon on melko vahva ja arvio hallinnon laadusta on ollut kansainvälisessä vertailussa perinteisesti hyvällä tasolla. Luottamus poliittiseen päätöksentekoon, kuten puolueisiin tai hallitukseen, on kuitenkin heikompaa kuin luottamus julkiseen hallintoon (1,2).

Erytisen tärkeää on tutkia tyytyväisyyttä niissä ryhmissä, joilla on muita suurempi riski kohdata sosiaalisia ongelmia. Riskiä lisäävät esimerkiksi sairaus, taloudelliset vaikeudet, maahanmuuttajatausta ja sosiaaliturvan tarve (3). Sosiaalisia ongelmia kohtaavat ovat muita riippuvaisempia hyvinvointivaltion tuesta, ja heillä voi olla erityinen käyttäjän näkökulma järjestelmän toimivuuteen. Siksi on tärkeää tutkia, miten nämä ryhmät arvioivat poliittisen päätöksenteon onnistuneisuutta.

Tutkimuksessamme tarkastelimme tyytyväisyyttä hallitukseen neljässä Pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa vuosina 2002–2016, ja vertailimme näiden ryhmien mielipiteitä.

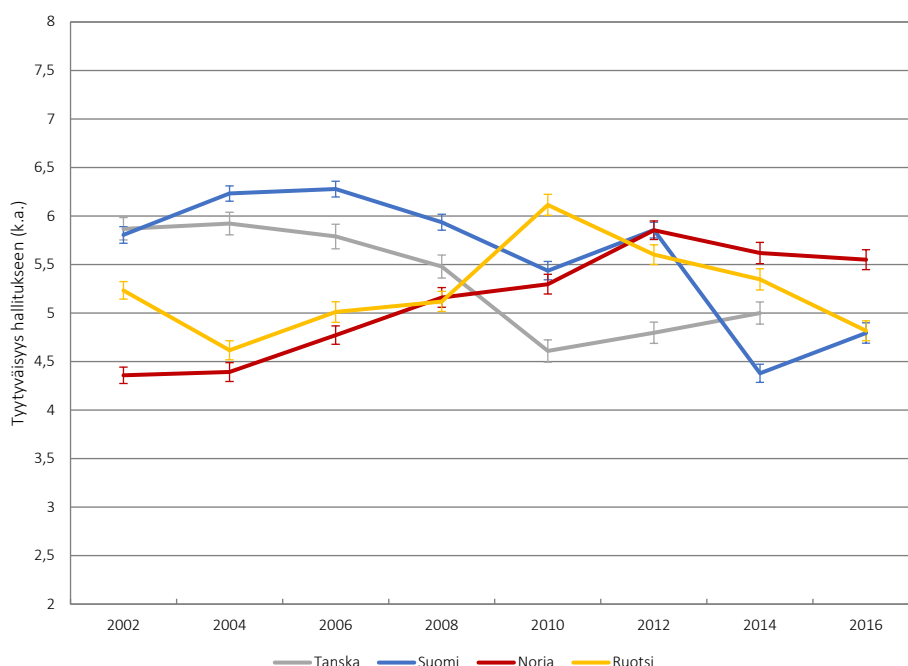
Suomalaisten tyytyväisyys hallitukseen laskenut

Tyytyväisyys hallitukseen on Suomessa ja Tanskassa laskenut (kuvio 1). Ruotsissa tyytyväisyys nousi vuoteen 2010 asti,

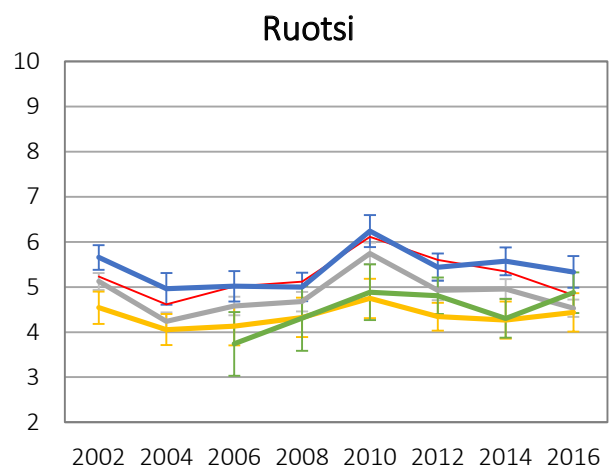
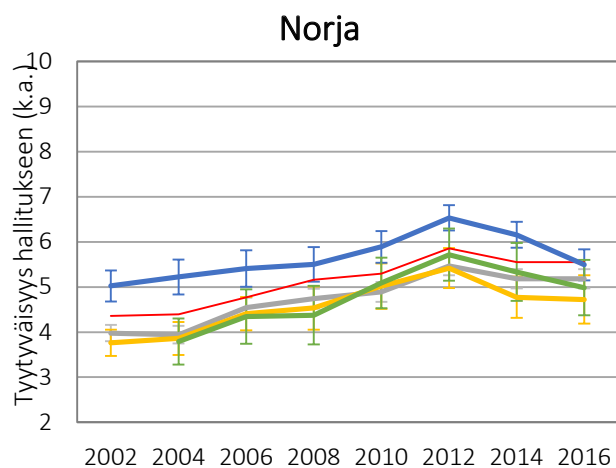
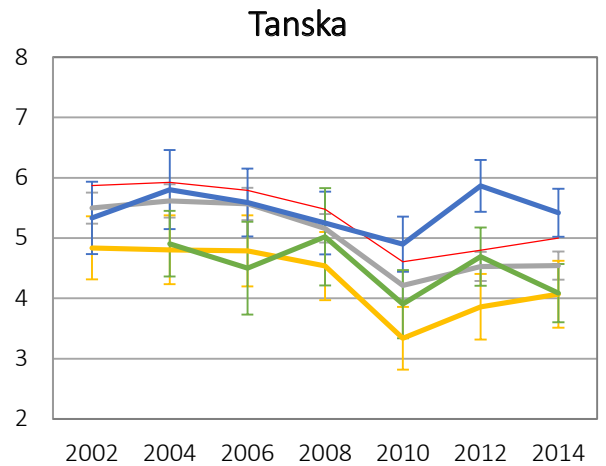
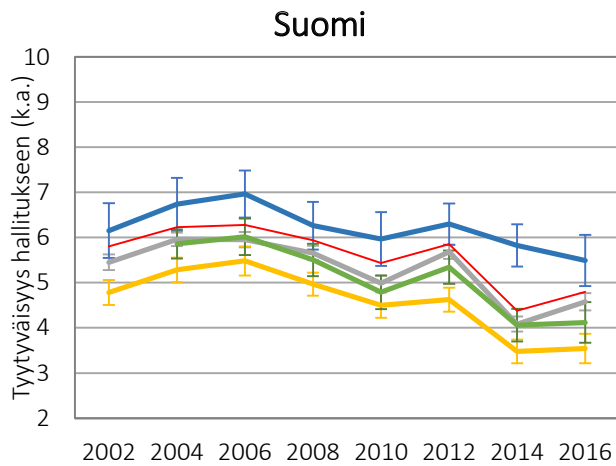
- Suomalaisten tyytyväisyys maan hallitukseen laski vuosina 2002–2016.
- Tyytyväisyys hallitukseen laski myös Tanskassa. Sen sijaan Norjassa tyytyväisyys kasvoi vuoteen 2012 asti ja Ruotsissa 2010 asti, minkä jälkeen se on laskenut.
- Tyytyväisimpiä hallitukseen ovat maasta riippumatta maahanmuuttajat.
- Vähiten tyytyväisiä ovat ne, jotka ovat kärsineet taloudellisista vaikeuksista ja joiden toimeentulo on sosiaaliturvan varassa.

minkä jälkeen se on laskenut. Norjassa tyytyväisyys on noussut. Tyytyväisyys putosi Suomessa etenkin vuosien 2012 ja 2014 välillä.

Vuonna 2002 tyytyväisyys hallitukseen oli korkeimmillaan Suomessa ja Tanskassa, matalinta taas Norjassa. Vuonna 2014 maiden järjestys oli päinvastainen: tyytyväisyys hallitukseen oli silloin korkeimmillaan Norjassa ja Ruotsissa, toiseksi matalinta Tanskassa ja matalinta Suomessa. Vuoteen

Kuvio 1. Tyytyväisyys hallitukseen Pohjoismaissa 2002–2016 asteikolla 0–10. Huom. Tanska ei osallistunut aineiston keruuseen vuonna 2016.

— Kaikki — Sairas — Taloudellisia vaikeuksia — Maahanmuuttaja — Sosiaaliturvan varassa

Kuvio 2. Tyytyväisyys hallitukseen Pohjoismaissa 2002–2016 asteikolla 0–10. Huom. Tanska ei osallistunut aineiston keruuseen vuonna 2016.

2016 tultaessa norjalaiset ovat pysyneet tyytyväisimpinä maansa hallitukseen, mutta ruotsalaiset ja suomalaiset ovat lähentyneet arvioissaan toisiaan. Muutokset saattavat jossain määrin liittyä maiden taloudellisiin ja poliittisiin kehityskulkuihin.

Maahanmuuttajat tyytyväisimpiä

Tarkasteltujen ryhmien väliset erot ovat maasta riippumatta pääosin samankaltaiset (kuvio 2). Tyytyväisimpiä hallitukseen ovat maahanmuuttajat, joiden myönteiset asenteet poikkeavat etenkin Suomessa ja Norjassa selvästi väestön keskiarvosta. Norjassa maahanmuuttajien tyytyväisyys ei kuitenkaan enää vuonna 2016 eronnut koko väestön keskimääräisestä tyytyväisyydestä. Myös Suomessa maahanmuuttajien tyytyväisyyden ero väestön keskimääräiseen tyytyväisyyteen oli kaventunut.

Aikaisemmassa tutkimuksessa onkin havaittu, että etenkin ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajat ovat tyytyväisiä politiikkaan, mikä saattaa liittyä lähtömaahan perus-

tuviin mataliin odotuksiin (4). Ruotsissa ja Tanskassa maahanmuuttajien tyytyväisyys on ollut useimmiten väestökeskiarvon tuntumassa.

Taloudelliset vaikeudet ja tyytymättömyys kulkevat käsi kädessä

Etenkin Suomessa tyytymättömiä hallitukseen ovat olleet taloudellisista vaikeuksista kärsivät ja sosiaaliturvan varassa olevat kansalaiset. Suomessa koko väestön keskimääräinen tyytyväisyys hallitukseen nousi vuosina 2014 ja 2016, mutta taloudellisia vaikeuksia kokevien arviot eivät parantuneet vastavasti.

Aikaisemmassa tutkimuksessa onkin havaittu, että sosiaaliturvan varassa olevat pitävät muita todennäköisemmin sosiaaliturvajärjestelmää ongelmallisena ja etuusia liian niukkoina (5). Kuitenkin Suomessa sosiaaliturvan varassa elävät ovat olleet tyytyväisempiä kuin taloudellisia vaikeuksia kokeneet. Sen sijaan sairaat ovat yleensä vain hieman keskiarvoa tyytymättömiä hallitukseen.

Yhteenveto

Tulosten perusteella suomalaisten tyytyväisyys hallitukseen on laskenut vuosina 2002–2016. Tyytyväisimpiä hallitukseen ovat läpi tarkastelujakson olleet maahanmuuttajat ja tyytymättömmimpiä taloudellisista vaikeuksista kärsivät. Aiempien tutkimusten mukaan maahanmuuttajat pitävät hyvinvointivaltion velvollisuuksia kansalaisiaan kohtaan pienempinä kuin muut ryhmät. Taloudellisista vaikeuksista kärsivät ja tulonsiirtojen varassa olevat taas pitävät näitä velvollisuuksia muita suurempina (3). Tuloksemme ovat sopusoinnussa tämän havainnon kanssa.

Päätöksenteossa tulisi huomioida taloudellisia vaikeuksia kokevien ja sosiaaliturvan varassa elävien näkökulma erityisesti taloudellisen epävarmuuden aikoina.

Tyytyväisyys hallitukseen voi mitata järjestelmän toimivuuden lisäksi myös sitä koskevia mielikuvia. Kansalaisten tyytyväisyys hallitukseen voi vaihdella myös kyselyajankohdan hallitustilanteen mukaan (1). Jatkossa olisikin tärkeä seurata, miten kansalaisten tyytyväisyys hallitukseen kehittyy, ja käyttää tarkastelussa tarkempia mittareita.

Lisätietoja:

Antti Kähäri (akakah[at]utu.fi) & Mikko Niemelä (miarni[at]utu.fi), Turun yliopisto

Lähteet:

1. Niemelä, M. (2014). Luotettava hallinto – epäluotettava päätöksenteko. Kelan Tutkimusblogi 12.8.2014.
2. Svallfors, S. (2013). Government quality, egalitarianism, and attitudes to taxes and social spending: a European comparison. *European Political Science Review*, 5(3), 363–380.
3. Blomberg, H., Kallio, J., Kangas, O., Kroll, C., & Niemelä, M. (2012). Attitudes among high-risk groups. Teoksessa S. Svallfors (Toim.), *Contested Welfare States* (ss. 58–80). Stanford: Stanford University Press.
4. Maxwell, Rahsaan. 2010. Evaluating Migrant Integration: Political Attitudes Across Generations in Europe. *International Migration Review* 44(1): 25–52.
5. Muuri, A. 2010. The Impact of the Use of the Social Welfare Services or Social Security Benefits on Attitudes to Social Welfare Policies. *International Journal of Social Welfare* 19(2): 182–93.

Näin tutkimus tehtiin

Tulokset perustuvat kahden vuoden välein toteutettavaan eurooppalaiseen sosiaalitutkimukseen (European Social Survey, ESS). Tyytyväisyyttä hallitukseen on kysytty asteikolla 0–10 (0 = äärimmäisen tyytymätön, 10 = äärimmäisen tyytyväinen) kysymyksellä: ”Kuinka tyytyväinen olette siihen, miten Suomen nykyinen hallitus hoitaa tehtävänsä?”

Sairautta mitattiin kysymyksellä ”Vaikeuttaako päivittäistä elämääne jokin pitkäaikainen sairaus, vamma tai mielenterveyden ongelma?”, taloudellisia vaikeuksia kysymyksellä ”Mikä seuraavista kuvauksista on lähimpänä sitä, minkälaiset kotitaloutenne tulot ovat tällä hetkellä?”, maahanmuuttotaustaa kysymyksellä ”Oletteko syntynyt Suomessa?” ja riippuvuutta tulojensiirroista kysymyksellä ”Jos mietitte koko kotitaloutenne jäsenten tuloja, mikä on kotitaloutenne pääasiallinen toimeentulon lähde?”.

Tackling Inequalities in Time of Austerity (TITA)
Strategisen tutkimuksen konsortiohanke
Suomen Akatemia
www.utu.fi/tita

